

Gällivare
kommun

Diarienummer/Plan-ID	KS/2025-00363
Påbörjad	2024-02-02
Antagen av KF	2026-03-23 § 40
Laga kraft	2026-04-17
Genomförandetid	5 år

Detaljplan för östra Malmberget etapp 2, del av fastigheterna Robsam 1:1, Malmberget 8:1 samt Malmberget 8:17.

Gällivare kommun, Norrbottens län
LAGA KRAFT
Utökat förfarande
Plan- och bygglagen (SFS 2010:900)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	DETALJPLANENS SYFTE	5
1.1	SYFTE.....	5
2	BESKRIVNING AV DETALJPLANEN	5
2.1	BAKGRUND	5
2.2	PLANFÖRSLAGET	6
2.3	GENOMFÖRANDETID	6
2.4	KVARTERSMARK	6
2.5	ÄRENDEINFORMATION	8
2.5.1	PLANNAMN	8
2.5.2	PLANBESKED.....	8
2.5.3	PLANFÖRFARANDE.....	8
2.5.4	TOLKNING AV DETALJPLAN	8
	PLANSKEDEN	8
2.6	MOTIV TILL REGLERINGAR	9
	ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK.....	9
	EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK	9
3	PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	10
3.1	KOMMUNALA	10
3.1.1	PLANBESKED.....	10
3.1.2	DETALJPLAN	10
3.1.3	FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN	12
3.1.4	ÖVERSIKTSPLAN	12
3.2	RIKSINTRESSEN	13
3.2.1	KULTURMILJÖVÅRD.....	13
3.2.2	FYNDIGHETER AV ÄMNER OCH MATERIAL	13
3.2.3	TOTALFÖRSVAR	13
3.3	HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN.....	14
3.4	MILJÖKVALITETSNORMER	14
3.4.1	LUFT.....	14
3.4.2	VATTEN.....	14
3.4.3	BULLER	15
3.5	MILJÖ	15
3.5.1	DAGVATTEN	15
3.5.2	NATUR	15
3.6	HÄLSA OCH SÄKERHET	16
3.6.1	OMGIVNINGSBULLER	16
3.6.2	RISK FÖR OLYCKOR	16
3.6.3	RISK FÖR RAS OCH SKRED.....	17
3.7	GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN	17
3.8	HYDROLOGISKA FÖRHÅLLANDEN	18
3.9	KULTURMILJÖ	18
3.9.1	KULTURMILJÖANALYS	18
3.9.2	FÖRLÄMNINGAR	19
3.10	FYSISK MILJÖ	19
3.11	SOCIALA	21
3.12	TEKNIK	21
3.13	TRAFIK.....	21

3.13.1 KOLLEKTIVTRAFIK	21
3.13.2 GATOR OCH VÄGAR.....	21
3.14 ANNAT	22
3.14.1 MILJÖVILLKOR	22
3.14.2 MILJÖTILLSTÅND	22
4 PLANERINGSUNDERLAG	23
4.1 KOMMUNALA	23
4.1.1 DETALIPLAN	23
4.1.2 GRUNDKARTA.....	23
4.1.3 ÖVERSIKTSPLAN	23
4.1.4 FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN	23
4.1.5 UNDERSÖKNING ENLIGT 6 KAP. 6§ MILJÖBALKEN (1998:808)	24
4.1.6 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	24
4.1.7 SÄRSKILT BESLUT OM BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	24
4.2 UTREDNINGAR	24
4.2.1 MARKMILJÖUTREDNING	24
4.2.2 KULTURMILJÖUTREDNING	24
4.2.3 NATURVÄRDEN	24
4.3 ANNAT	25
4.3.1 MILJÖVILLKOR LKAB	25
5 KONSEKVENSER.....	25
5.1 FASTIGHETER OCH RÄTTIGHETER	25
5.2 NATUR.....	25
5.2.1 GRÖNOMRÅDE.....	25
5.2.2 LANDSKAPSBILD	25
5.3 MILJÖ	26
5.3.1 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING	26
5.3.2 MILJÖBEDÖMNING	26
5.3.3 DAGVATTEN	26
5.4 MILJÖKVALITETSNORMER	27
5.4.1 LUFT.....	27
5.4.2 VATTEN.....	27
5.4.3 BULLER	27
5.5 HÄLSA OCH SÄKERHET	28
5.5.1 OMGIVNINGSBULLER	28
5.5.2 OLYCKOR	28
5.5.3 RAS OCH SKRED	28
5.6 SOCIALA	29
5.7 RIKSINTRESSE	29
5.7.1 KULTURMILJÖVÅRD.....	29
5.7.2 FYNDIGHETER AV ÄMNER OCH MATERIAL	31
5.7.3 TOTALFÖRSVAR	31
5.8 HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN.....	31
5.9 TRAFIK.....	31
5.9.1 MOTORTRAFIK.....	31
5.9.2 GÅNG- OCH CYKELTRAFIK.....	32
6 GENOMFÖRANDEFRÅGOR.....	32
6.1 MARK- OCH UTRYMMESFÖRVÄRV	32

6.2 FASTIGHETSÄRÄTTSLIGA FRÅGOR.....	32
6.2.1 FÖRÄNDRAD FASTIGHETSINDELNING	32
6.2.2 RÄTTIGHETER	33
6.3 TEKNISKA FRÅGOR	33
6.3.1 TEKNISKA ÅTGÄRDER	33
6.4 EKONOMISKA FRÅGOR	33
6.4.1 PLANEKONOMISK BEDÖMNING	33
6.4.2 PLANAVGIFT	33
6.4.3 INLÖSEN	33
6.5 ORGANISATORISKA FRÅGOR.....	33
6.5.1 PLANAVTAL	33
6.5.2 ETAPPGENOMFÖRANDEAVTAL	34
6.5.3 TILLÄGGSAVTAL TILL SAMARBETSAVTALET.....	34
6.5.4 TIDPLAN.....	35
6.6 PRÖVNING ENLIGT ANNAN LAGSTIFTNING.....	35

1 DETALJPLANENS SYFTE

1.1 SYFTE

Syftet med detaljplanen är att ändra nuvarande markanvändning inom planområdet till kvartersmark för gruvindustri och på så vis möjliggöra för fortsatt gruvdrift i Malmberget. Inom planområdet kommer ingen gruvverksamhet att bedrivas. I stället skapas ett område av återställd naturmark och en grön miljözon mellan gruvan och omgivningen. Syftet är därför också att skapa goda förutsättningar för etablering av vegetation av naturkaraktär, att begränsa möjligheten till permanenta upplag och byggnader men tillåta vissa byggnadsverk och anläggningar för områdets behov.

2 BESKRIVNING AV DETALJPLANEN

2.1 BAKGRUND

LKAB har bedrivit gruvverksamhet i Malmberget sedan slutet av 1800-talet. I dag finns det ett tjugotal malmkroppar i området varav brytning sker i ungefär hälften av dessa. De malmkroppar som ligger närmast planområdet står för cirka 27 % av Malmbergsgruvans årsproduktion.

Enligt gällande miljövillkor (2015-05-19) för gruvbrytningen i Malmberget får varken markdeformationer, vibrationer orsakade av sprängningar eller seismiska vibrationer överskrida vissa gränsvärden så länge människor bor i närområdet. Miljövillkoren ligger också till grund för hur avvecklingen av Malmberget kommer att se ut i tid och omfattning eftersom villkoren är avgörande för när gruvverksamheten orsakar störningar på människors boendemiljö. LKAB gör regelbundna mätningar för att se att gränsvärdena följs. Utifrån mätningarna görs en prognos för när gränsvärdena beräknas överskridas i ett visst område och när området behöver avvecklas. Planområdet ligger inom påverkansområdet för miljövillkoren och här har aktuella gränsvärden överskridits. På grund av detta har redan all bebyggelse inom planområdet antingen flyttats eller rivits. Stora delar av planområdet är instängslat (bild 3). Samhällsomvandlingen till följd av LKAB:s gruvdrift sker även på andra platser i Malmberget. Allteftersom bebyggelsen avvecklas, och markanvändningen ändras till gruvindustri, iordningställs naturområden mellan det kvarvarande samhället och gruvverksamheten. Dessa stängslas vid behov in av säkerhetsskäl enligt LKAB:s staketprognos. Vissa områden blir till så kallade miljözoner: grönområden som kan beträdas av allmänheten och utformas för att skapa inbjudande och tillgängliga gröna miljöer för människor och djur.

Under våren 2023 ansökte LKAB om nytt tillstånd enligt miljöbalken för den samlade gruv- och malmförädlingsverksamheten. Parallellt med denna

tillståndsprocess behöver planområdets markanvändning ändras genom upprättande av en ny detaljplan. Detta eftersom ett tillstånd för miljöfarlig verksamhet inte får strida mot en detaljplan. Planområdet omfattas i dagsläget av ett antal detaljplaner som bland annat medger bostäder, park och gatumark. LKAB ansökte därför om planbesked till Gällivare kommun och kommunen gav positivt planbesked februari 2024, varpå planläggningen inleddes under första kvartalet 2025.

2.2 PLANFÖRSLAGET

Planområdet ligger i östra Malmberget, cirka 4 kilometer norr om Gällivare centrum och omfattar cirka 15 hektar (bild 1–2). Det omfattar delar av fastigheterna Robsam 1:1, Malmberget 8:1 och Malmberget 8:17.

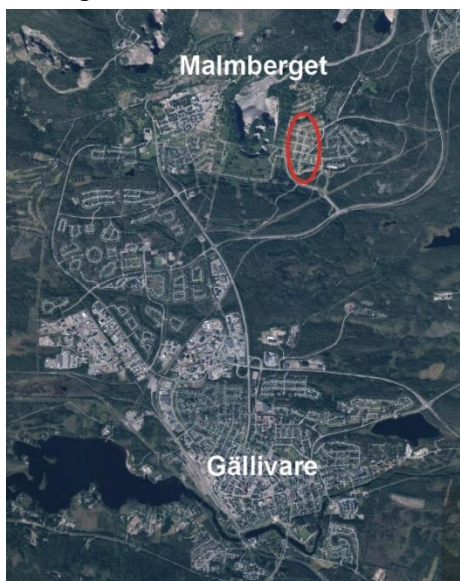

Bild 1 Planområdets läge (inom röd markering) i förhållande till Gällivare.

Bild 2 Planområdet i östra Malmberget, med ungefärlig plangräns (inom röd markering). Kvarvarande bostadsområdet Malmsta strax intill i öst.

2.3 GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden för detaljplanen är 5 år från den dag planen får laga kraft. Normalt sett ska en detaljplan inte ändras under genomförandetiden. När genomförandetiden gått ut fortsätter planen att gälla tills den ersätts, ändras eller upphävs.

2.4 KVARTERSMARK

Detaljplanen medger markanvändningen gruvindustri **J₁** inom hela planområdet. Detta är en precisering av den mer generella användningen industri. Därmed består planområdet av enbart kvartersmark. Användningen möjliggör för fortsatt gruvdrift, men med funktionen av ett naturområde. Ingen aktiv gruvverksamhet kommer att bedrivas här.

Som tidigare nämnt är bebyggelsen avvecklad och redan idag är området delvis instängslat då det inte är säkert att beträda på grund av påverkan från gruvdriften (bild 3). Stängslet finns sedan kvar under den tid och i den omfattning som bedöms nödvändig utifrån LKAB:s gruvverksamhet.

Inom det instängslade området ligger fokus på att möjliggöra för naturen att återta området, att öka den biologiska mångfalden samt att skapa en mjukare övergång mellan gruvområdet och omkringliggande områden. LKAB avser att i så stor utsträckning som möjligt bevara befintliga träd och buskar, men också att återplantera denna typ av växtlighet på lämpliga platser. Där till har LKAB som ambition att området genom olika typer av insatser ska bidra till ett flertal ekosystemtjänster.

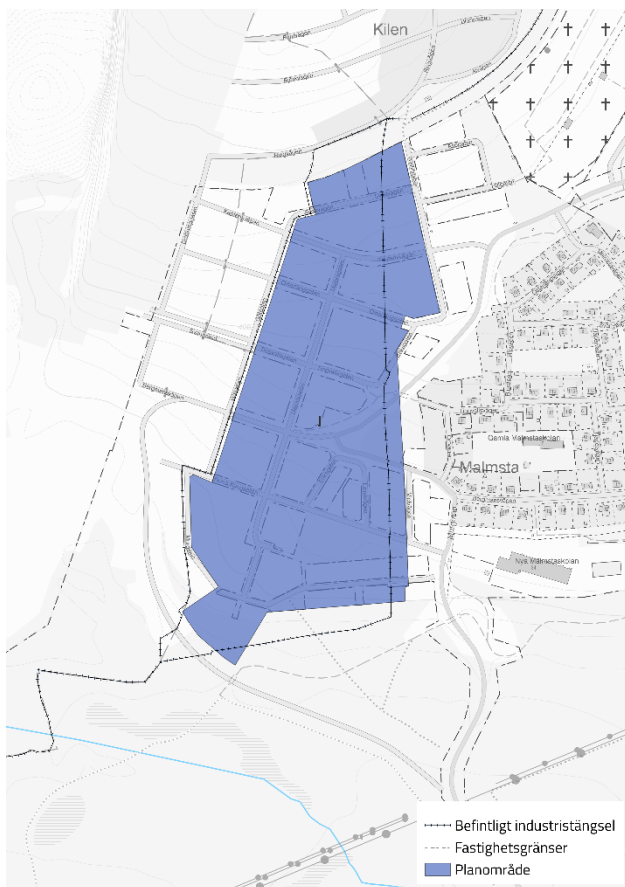

Bild 3 Aktuellt planområde i blått med befintligt stängsel.
Källa: LKAB

En mindre del av planområdet i öst planeras inte att inhägnas utan anläggas som en så kallad miljözon. Här planeras ett grönområde som kan beträdas av allmänheten och fungera som grönt stråk för såväl människor som djur. Exakt utformning av detta område kommer att studeras vidare av kommunen och LKAB i enighet med etappgenomförandeavtalet (se avsnitt 6.5.2).

Eftersom det är viktigt att planområdet ska ha en naturkaraktär får inte permanenta upplag ske. Bestämmelsen n₁ anger därför att upplag inte får anordnas. Men då gatumark och övrig infrastruktur behöver rivras i samband med genomförandet av planen behöver dessa massor tillfälligt kunna placeras inom

planområdet. Bestämmelsen innebär dock inte något förbud mot sådana tillfälliga upplag eftersom de antingen inte kräver lov eller kan hanteras genom tidsbegränsande lov.

Trots att det inte planeras någon aktiv gruvverksamhet kan det uppstå behov av olika typer av byggnadsverk och anläggningar exempelvis teknikanläggningar, antenner eller master som har med kvarterens markens funktion att göra. Byggnader kommer dock inte vara aktuella inom planområdet varför

PRICKMARK läggs ut. För att inte riskera att påverka inflygningszonen för flygplatsen och totalförsvarets lågflygningsområde anges en högsta tillåtna totalhöjd **h₁** på högst 10 meter över medelmarknivån. Detta inkluderar även till exempel master eller antenner.

2.5 ÄRENDEINFORMATION

2.5.1 PLANNAMN

Detaljplan för östra Malmberget etapp 2, del av fastigheten Robsam 1:1 och del av fastigheten Malmberget 8:1 samt Malmberget 8:17.

2.5.2 PLANBESKED

Gällivare kommun, Norrbottens län. Kommunstyrelsens beslut om positivt planbesked togs 2024-02-02, § 37. Beslut om planuppdrag fattades samtidigt.

2.5.3 PLANFÖRFARANDE

Detaljplanen handläggs med utökat förfarande enligt Plan- och bygglagen (2010:900)

2.5.4 TOLKNING AV DETALJPLAN

Framtagandet av detaljplanen påbörjades under första kvartalet 2025. Vid tolkning av detaljplanen ska PBL Kunskapsbanken från Boverket följas. Planbestämmelserna utgår från: Boverkets föreskrifter (2020:5) om detaljplan, Boverkets allmänna råd (2020:6) om redovisning av reglering i detaljplan, Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2020:8) om planbeskrivning, Plan- och byggförordningen (2011:338) om digitalt tillgängliggörande samt Planbestämmelsekatalogen.

PLANSKEDEN

	Instans	Datum	Paragraf
Planbesked och planuppdrag	Kommunstyrelsen	2024-02-02	§ 37
Godkänd för samråd	Kommunstyrelsens samhällsplanerings- och teknikutskott	2025-06-05	§ 97
Godkänd för granskning	Kommunstyrelsens samhällsplanerings- och teknikutskott	2025-11-11	§153
Godkänd för antagande	Kommunstyrelsen	2026-02-26	§63
Antagen	Kommunfullmäktige	2026-03-23	§40
Laga kraft		2026-04-17	

Tabell 1 Planskeden

MOTIV TILL DETALJPLANENS REGLERINGAR

2.6 MOTIV TILL REGLERINGAR

Hit hör de motiv till regleringar som avses i 2 kap. 3 § i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om planbeskrivning.

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

Beteckning -bestämmelseformulering	Motiv
J ₁ - Gruvindustri	Bestämmelsen syftar till att utvidga och säkra gruvområdet som en del av den fortsatta gruvdriften i Malmberget.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Beteckning -bestämmelseformulering	Motiv
 - Marken får inte förses med byggnad.	Motivet till denna bestämmelse är att det inte ska förekomma byggnader inom planområdet. Bestämmelsen hindrar dock inte byggnadsverk som inte är byggnader, eller andra anläggningar med en tydlig koppling till gruvindustrin som är nödvändiga för kvartersmarkens funktion. Exempel på sådana kan vara: elskåp, master, antenner med mera.
h ₁ - Högsta totalhöjd är 10 meter över medelmarknivån.	Denna reglering säkerställer en låg skala på det som uppförs, och påverkar således inte heller riksintresset för totalförsvaret och flygplatsens inflygningszon.
n ₁ - Upplag får inte anordnas.	Regleringen säkerställer att inga permanenta upplag får förekomma inom området. Syftet är att säkerställa en naturlig karaktär.

Tabell 2 Motiv till regleringar

3 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

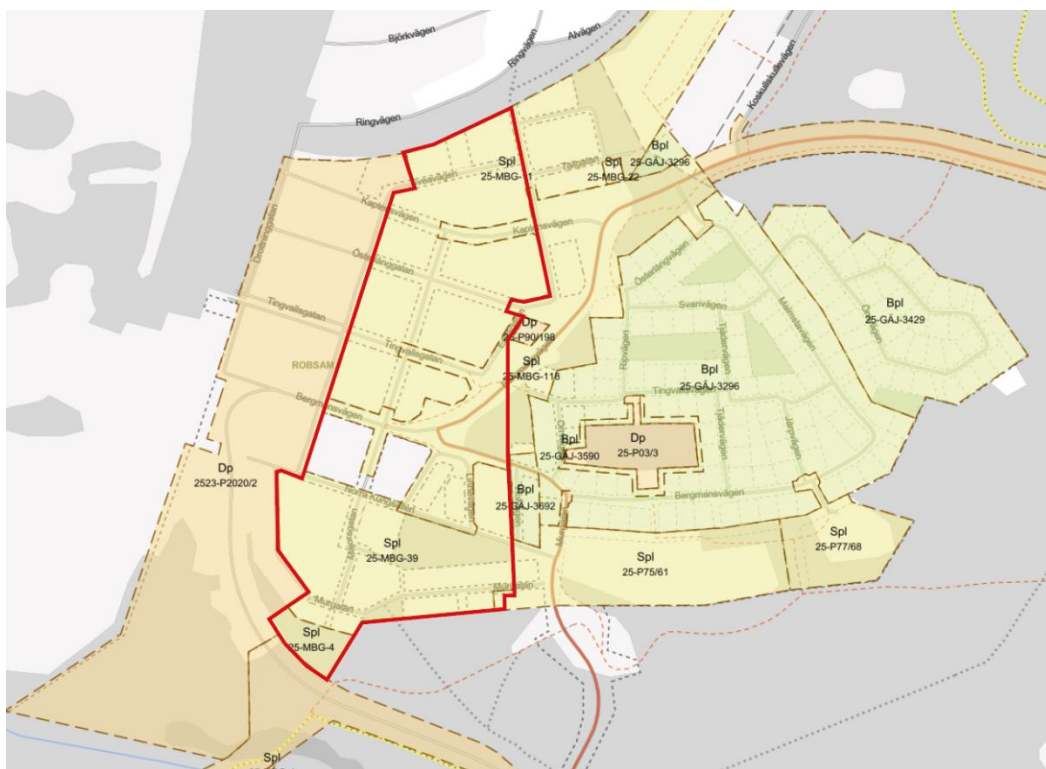
3.1 KOMMUNALA

3.1.1 PLANBESKED

LKAB sökte planbesked hos kommunen 2023-09-26. Kommunstyrelsen fattade beslut om positivt planbesked 2024-02-02, § 37.

3.1.2 DETALJPLAN

Planområdet omfattas av följande äldre detaljplaner (bild 4 och tabell 3–4). Dessa anger bland annat park, gata och bostäder. Om planförslaget antas och får laga kraft upphör tidigare detaljplaner att gälla inom planområdet, men fortsätter att gälla som tidigare utanför tills att de ändras eller ersätts. Kvarvarande väg- och gatustruktur utanför planområdet kommer till viss del att påverkas av detaljplanens genomförande, vilket beskrivs i avsnitt 5.9.

*Bild 4 Gällande detaljplaner i östra Malmberget, aktuellt planområde inom röd markering:
Källa: Gällivare kommun*

Detaljplan	Plannummer	Fastställd år	Användningsslag
Ändring i stadsplan för Malmbergets Municipalsamhälle	25-MBG-4	1931	Gatu- och bostadsmark.
Ändring av stadsplan för del av Malmbergets Municipalsamhälle	25-MBG-11	1951	Gatu-, bostads- och parkmark.
Ändring av stadsplan för ett område i sydöstra delen av Malmbergets Municipalsamhälle	25-MBG-39	1959	Gatu-, bostads- och parkmark, samt område för gemensamhetsanläggning.
Ändring och utvidgning av stadsplan för Malmbergets samhälle (Förbindelseväg Bergmansg-Kaptensv),	25-MBG-118	1974	Gatu-, bostads-, och parkmark.
Stadsplan för Malmbergets samhälle (nya Malmstaskolan)	25-P75/61	1975	Bostäder, allmänt ändamål, gata och park

Tabell 3 Gällande detaljplaner som helt eller delvis omfattas av aktuellt planområde. Källa: Gällivare kommun

Detaljplan	Plannummer	Fastställd år	Användningsslag
Ändring och utvidgning av byggnadsplan för Malmsta-området i Malmberget	25-GÄJ-3692	1958	Gatumark
Detaljplan för öster om kv Vesslan	25-P90/198	1989	Bostäder
Detaljplan för östra Malmberget, del av Malmberget 8:17, del av Robsam 1:1, Ugglan 6 m.fl.	2523-P2020/2	2020	Gruvindustri

Tabell 4 Äldre detaljplaner som gränsar till aktuellt planområde. Källa: Gällivare kommun

3.1.3 FÖRDLUPAD ÖVERSIKTSPLAN

I *Fördjupad översiktsplan Gällivare, Malmberget och Koskullskulle 2014-2032*, antagen 2014, pekas planområdet ut som B – bostadsmark (bild 5). Det beskrivs att östra Malmberget är ett attraktivt område för boende samt att en utvecklingsplan ska tas fram för området. I realiteten har gruvdriften haft en sådan påverkan på planområdet att all bebyggelse har rivits eller flyttats. Det kan således konstateras att planområdet inte längre är lämpligt för bostadsändamål enligt den fördjupade översiktsplanens intentioner. Förslaget till detaljplan anses därför, trots att det inte är förenligt med den fördjupade översiktsplanen, möjliggöra för en markanvändning som är mer adekvat för området.

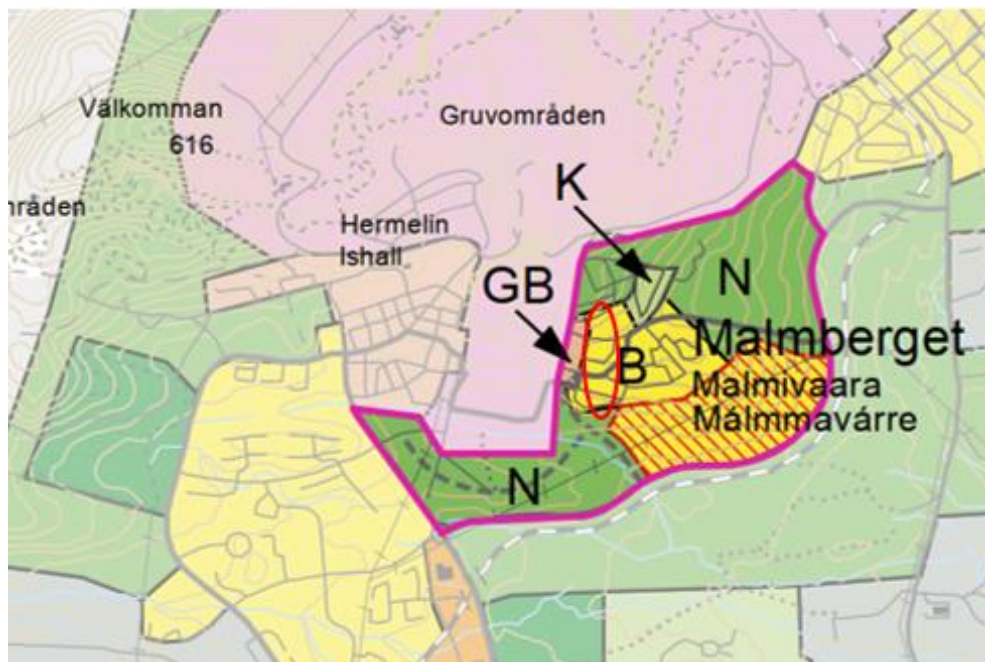

Bild 5 Utsnitt från den fördjupade översiktsplanen (2014), aktuellt planområdes ungefärliga läge inom röd markering.

3.1.4 ÖVERSIKTSPLAN

I gällande översiktsplan, antagen 2014, är planområdet utpekad att ingå i den fördjupade översiktsplanen för Gällivare, Malmberget och Koskullskulle. Som nämnt i avsnitt 3.1.3 är detaljplanen inte förenlig med den fördjupade översiktsplanen och därför inte heller med översiktsplanen. Emellertid beskrivs i översiktsplanen att: *Gruvorna i området bör ges möjlighet att expandera och utvecklas. Nya platser för bostäder, service och näringsverksamheter, som påverkas av gruvbrytningen i Malmberget, ska ersättas på ny plats* (ÖP, s.36, Gällivare kommun).

3.2 RIKSINTRESSEN

3.2.1 KULTURMILJÖVÅRD

Planområdet berörs av riksintresset *Malmberget – Koskullskulle (BD 14)* för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Riksantikvarieämbetet anger i motiveringen att det är två gruvsamhällen med karaktäristisk och tidstypisk bebyggelse som väl speglar konjunkturförändringar och social skiktning från 1800-talets slut. Uttrycket för riksintresset är samhällenas karaktäristiskt uppdelade bebyggelse med bolagsområden och enskilt bebyggda områden. Hela området runt Malmberget har under många år genomgått en förändring och stora delar av riksintressets helhet har försvunnit genom rivning eller förflyttning av byggnader. Inom planområdet har all bebyggelse avlägsnats, det enda som kvarstår är den befintliga gatuinfrastrukturen.

I den kulturmiljöutredning som genomfördes för Malmberget år 2022 (Arkeologicentrum AB, 2023), som underlag för LKAB:s tillståndsansökan, beskrivs att de betydelsebärande, fysiska uttrycken för riksintresset i Malmbergets delområde till stora delar har försvunnit och delar av riksintresset har skadats på ett irreversibelt sätt. Kulturpåverkan är genom rivning och flyttning av byggnader mycket omfattande men den efterlämnade kulturmiljöns värde är lågt. Kulturmiljöns högre värden enligt riksintressebeskrivningen är borttagna, förstörda och förvanskade.

Ett antal karaktärsbyggnader som ingick i riksintressepreciseringen var lokaliserade inom planområdet men är idag antingen rivna eller flyttade. Det anges även i kommunens kulturmiljöanalys från 2017 (se avsnitt 3.9.1) att det har funnits värdefull bebyggelse inom planområdet.

3.2.2 FYNDIGHETER AV ÄMNEN OCH MATERIAL

Planområdet ingår i Malmbergsområdet som är utpekad riksintresse för värdefulla ämnen och material enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. Området innehåller en av Europas största järnmalmsfyndigheter och representerar värden i mångmiljardklassen. Riksintresseområdet omfattar hela fyndigheten så långt det kan bedömas idag. I 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken framgår att områden som innehåller fyndigheter av värdefulla ämnen eller material som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa. Inom sådana områden får kommuner och statliga myndigheter inte planera för eller lämna tillstånd till verksamheter som kan förhindra eller påtagligt försvåra ett utnyttjande av mineralresurserna.

3.2.3 TOTALFÖRSVAR

Planområdet omfattas av riksintresse för Totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken gällande lågflygningsområde med påverkansområde. Lågflygningsområden har särskilda behov av hindersfrihet och kan skadas av

uppförandet av höga objekt såsom master, hus, anläggningar, kraftledningar eller vindkraftverk.

3.3 HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN

Detaljplanen syftar till att möjliggöra fortsatt och utvecklad gruvdrift inom ett tidigare ianspråktaget och rivet område som redan idag är starkt påverkat av gruvdriften. Planområdet berör inga områden som avses i 3 kap. 2-6 §§ miljöbalken.

3.4 MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer beskrivs mer ingående i medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

3.4.1 LUFT

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft syftar till att skydda människors hälsa och gäller i hela landet. Nya verksamheter som leder till att normerna överskrids får inte etableras. Områden där miljökvalitetsnormer för luft riskerar att överskridas utgörs främst av högtrafikerade vägar i större tätorter med slutna gaturum och begränsad luftomsättning. LKAB kontrollerar genom sin egenkontroll återkommande luftkvaliteten i området.

3.4.2 VATTEN

Miljökvalitetsnormer för grundvatten beskriver vilken kvantitativ och kemisk status en grundvattenförekomst ska uppnå. Inom planområdet finns ingen grundvatten-förekomst och därför bedöms påverkan på miljökvalitetsnormer för grundvatten inte vara en aktuell fråga för planförslaget.

För ytvatten är miljökvalitetsnormerna uppdelade i tre områden: ekologisk status, kemisk status och tillkomst/härkomst. Inom varje klassning/status finns flera kvalitetsfaktorer som bedöms var och en för sig. Huvuddelen av planområdet avrinner ytledes söder ut till Bergbäcken vilken mynnar i Lina älv. En mindre del avrinner norrut direkt mot Lina älvs avrinningsområde, se även avsnitt 4.8 Geohydrologiska förhållanden.

Enligt Länsstyrelsens vatteninformationsystem (VISS) är både Bergbäcken (SE745986-171360) och Lina Älv (SE745978-171574) klassade som vattenförekomster med naturlig tillkomst och har i dagsläget måttlig ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Beslutad miljökvalitetsnorm för Bergbäcken samt Lina älv (förvaltningscykel 3, år 2017–2021) är att uppnå god ekologisk status till år 2027 och god kemisk ytvattenstatus med undantag för PBDE och kvicksilver. De nuvarande halterna av PBDE och kvicksilver (december 2015) får dock inte öka.

Miljökvalitetsnormer hanteras inom LKAB:s gruvverksamhet och tillståndsprövning separat från planprocessen.

3.4.3 BULLER

Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller är en slags målsättningsnorm som eftersträvar att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Kravet på en kommunövergripande bullerkartering börjar gälla när en kommun har fler än 100 000 innevånare. Eftersom Gällivare kommun har färre invånare finns inget formellt krav på bullerkartering.

Då det inte finns några stora trafikerade vägar inom eller i anslutning till planområdet är det framför allt buller från LKAB:s verksamhet utanför planområdet som kan utgöra en störningskälla. Se även avsnitt 3.6.1 om omgivningsbuller.

3.5 MILJÖ

3.5.1 DAGVATTEN

Planområdet utgörs till betydande del av kvarvarande trädgårdar och grönytor efter den avvecklade bebyggelsen, vilket möjliggör naturlig infiltration, fördröjning och avvattning inom stora delar av området. Ytavrinningen sker framför allt i och kring kvarvarande gatustruktur söder ut mot Bergbäcken och till del även norrut mot Lina Älv, se avsnitt 3.8 Hydrologiska förhållanden samt 3.4.2 Miljökvalitetsnormer vatten. Ingen dagvattenutredning har genomförts för området då det inte ansetts nödvändigt med tanke på detaljplanens syfte och platsens förutsättningar. Bortkopplade dagvattenledningar finns kvar inom planområdet.

3.5.2 NATUR

Ecogain AB genomförde under september 2022 en inventering av befintliga naturvärdesstrukturer och invasiva arter på uppdrag av LKAB. Inventeringen omfattade bland annat planområdet. Förekomst av den mycket invasiva arten blomsterlupin noterades inom planområdet med en rekommendation om att bestånden avlägsnas så snart som möjligt för att motverka spridning. Fler invasiva arter utpekades inom planområdet i Artportalen; knölklocka och europeisk lärk. Dessa har klassificeringen hög risk av invasivitet och åtgärder för att bekämpa och förhindra spridning behöver vidtas. Därutöver observerades (Ecogain AB, 2022) ovanligt gamla (upp till 300 år) och grova tallar inom det inventerade området, speciellt en grov gammal tall som finns i nordvästra delen av planområdet. Gamla träd är av stor betydelse för biologisk mångfald och en bristvara i de svenska skogarna, varför det i inventeringen uttrycks en önskan om att bevara så många av de gamla tallarna som möjligt. Även olika arter av lövträd, som utgör viktiga miljöer för insekter och fåglar, identifierades under inventeringen.

Naturvärdesinventeringar och riktade artinventeringar i Vitåfors gruvverksamhet har utförts på uppdrag av LKAB under perioden 2014–2023. Även ett större område med en radie på tio kilometers avstånd har omfattats av naturvärdesinventering men på en förstudienivå. Planområdet har ingått i förstudien, vilket innebär att fältinventering inte har genomförts på plats. Pelagia Nature & Environment AB har sammanställt samtliga inventeringar som har gjorts i och i närheten av Vitåfors gruvverksamhet under 2024 på uppdrag av LKAB. Enligt utvärderingen av naturvärdesbiotoper omfattas planområdets miljö främst av lågt eller obetydligt artvärde samt lågt biotopvärde. Planområdet består även delvis av skog och buskmark som har NV-klass 4. Skog- och buskmarksområdena består av biotoperna lövblandad barrskog och tallskog, där det finns inslag av gamla tallar.

3.6 HÄLSA OCH SÄKERHET

3.6.1 OMGIVNINGSBULLER

Det finns inga stora trafikerade vägar inom eller i anslutning till planområdet. Omgivningsbuller kan dock komma från LKAB:s verksamhet utanför planområdet. För att följa upp bullernivåer till följd av LKAB:s verksamhet genomförs årligen bullermätningar. I miljövillkoren för verksamheten kommer störningsnivåer som kan accepteras att regleras. LKAB kommer fortsätta att genomföra mätningar och vidta åtgärder för att störningarna inte ska överstiga dessa nivåer i kommande tillstånd.

3.6.2 RISK FÖR OLYCKOR

Inom området finns fyra potentiellt förorenade områden vilka enligt Länsstyrelsen i Norrbotten inte är riskklassade. Det innebär att det saknas uppgifter om föroreningar i marken och om det finns risk för människors hälsa och miljön. För en av de tidigare verksamheterna, BP Tingsvallsgatan, (Objekt id 188882), har under år 2001 utförts markundersökning i SPIMFAB1s regi (Sycon). Enligt undersökningen var området inte förorenats från den nedlagda bensinstationen.

Asfalt lagd före mitten av 1970-talet kan innehålla stenkolstjära, så kallad tjärasfalt, som innehåller höga halter av ämnen som är miljö- och hälsoskadliga. Det är dock inte klarlagt om asfalten inom planområdet utgörs av tjärasfalt.

De potentiella markföroreningarna bedöms dock inte innebära någon begränsning för detaljplanens markanvändning. Ytterligare undersökningar bedöms därför inte vara nödvändiga inom ramen för planprocessen. Men för att säkerställa att rivningsmassor inte innehåller föroreningar kommer LKAB att genomföra markundersökningar, i samband med detaljplanens genomförande. Eventuella föroreningar hanteras i samråd med kommunens miljöavdelning. Där till kommer LKAB att ta fram en masshanteringsplan.

3.6.3 RISK FÖR RAS OCH SKRED

Villkoren i LKAB:s miljötillstånd, och särskilt villkor 25 som berör deformationer och sättningar, innebär att LKAB är skyldig att noggrant bevaka deformationer och sättningar i området. Företaget har bland annat installerat mätpunkter på markytan på olika platser i Malmberget, vilka avläses regelbundet. Mätdata ligger till grund för analyser och därav bedömningar av risker. LKAB har med bakgrund av detta bedömt att det inte finns någon risk för ras eller skred inom planområdet. De vibrationsnivåer i planområdet som uppstår vid sprängning ligger inom gällande miljövillkor, däremot har villkoren för deformationer överskridits. Med anledning av detta och för att inte riskera olyckor har LKAB vidtagit åtgärder i form av uppförandet av industristängsel, vilket blev helt sammanbyggt år 2025.

3.7 GEOTEKNISKA FÖRHÅLLANDEN

Enligt Statens Geologiska Undersökning (SGU) består marken i planområdet av morän (bild 6).

Bild 6 Jordartskarta för området som redovisar moränmark (ljusblå färg). Ungefärligt läge för planområdet är inringat i svart. Källa: Statens Geologiska Undersökning (SGU)

3.8 HYDROLOGISKA FÖRHÅLLANDEN

Detaljplanens avrinningsområde illustreras med grön färg i bild 7. Huvuddelen av planområdet avrinner ytledes längs och intill den hårdgjorda gatumarken söder ut till Bergbäcken som därefter når Lina Älv. En mindre del avrinner norrut direkt mot Lina älvs avrinningsområde. Modellen i bild 7 illustrerar ett 100-års regn med en klimatkfaktor på 1,25 och tar inte hänsyn till infiltration. Den påvisar således att dagvattnet inte riskerar att översvämma några intilliggande områden eller infrastruktur under dessa förutsättningar. Inom planområdet finns ingen grundvattenförekomst.

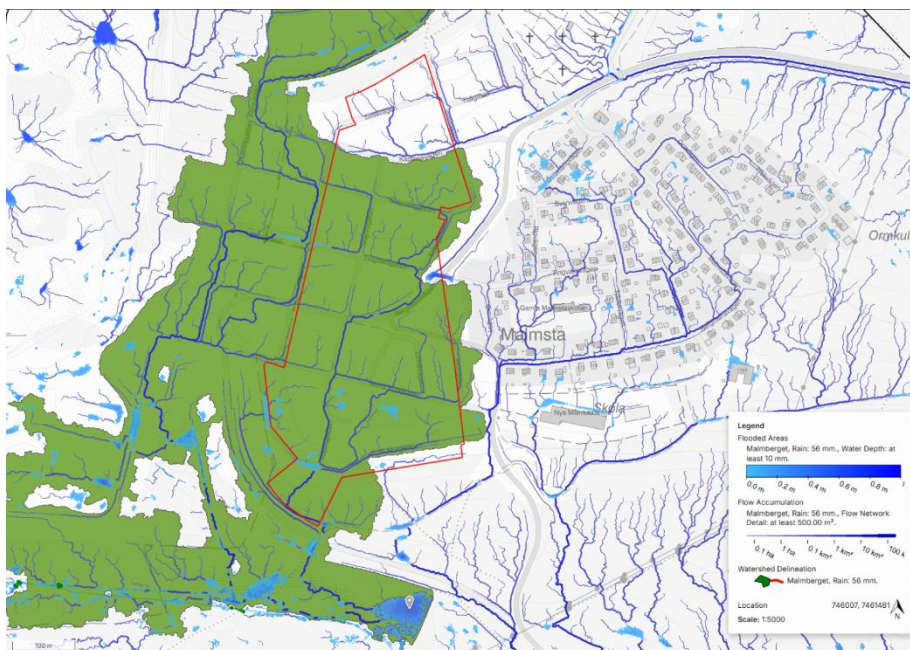

Bild 7 Ytvattenavrinning vid ett 30 minuter långt 100-årsregn med klimatkfaktor 1,25, utan hänsyn till infiltration. Avrinningsområde i grön färg. Aktuellt planområde inom röd markering. Källa: Scalgo

3.9 KULTURMILJÖ

3.9.1 KULTURMILJÖANALYS

2017 togs en kulturmiljöanalys fram av Tyréns på uppdrag av Gällivare kommun. Analysen har fungerat som ett underlag för urval av de byggnader som ska flyttas som en kompensation för att riksintresset för kulturmiljö till stor del försvinner på grund av gruvbrytningen. Med stöd i kulturmiljöanalysen har flytt och rivningar av byggnader redan genomförts inom planområdet i ett nära samarbete mellan LKAB, Gällivare kommun och länsstyrelsen. Planområdets kulturmiljövärden har således utretts och hanterats. Kvarstående värden handlar om den möjlighet till historisk läsbarhet som ännu återstår på platsen i form av den befintliga gatustrukturen.

I slutet av 2025 har Tyréns på uppdrag av LKAB påbörjat arbetet med en kulturmiljöanalys som innehåller en uppdaterad analys av Malmsta och som

även omfattar Malmbergets begravningsplats, med syfte att utifrån ändrade förhållanden beskriva områdena, bebyggelsen och belysa värdet och påverkan på riksintresset. Kulturmiljöanalysen från 2025 som refereras till är vid antagande av denna detaljplan att betrakta som ett utkast och kan bearbetas vidare.

3.9.2 FORNLÄMNINGAR

Inga kända fornlämningar finns inom planområdet. Om fornlämningar påträffas i samband med markarbeten ska arbetet, enligt 2 kap. 10 § kulturmiljölagen, omedelbart avbrytas och Länsstyrelsen underrättas.

3.10 FYSISK MILJÖ

Planområdet består idag till övervägande del av bostadskvarter som rivits. Det som återstår av bebyggelsen är en eftersatt gatustruktur, belysningsstolpar och armaturer som omgärdas av rester av trädgårdar och öppna ängsliknande grönytor (bild 8, 9).

Längs planområdets västra del finns Malmbergets instängslade gruvområde (bild 10). I öst breder bostadsområdet Malmsta ut sig, det kvarvarande småhusområdet i östra Malmberget. I norr finns området Kilen med flera avvecklade bostadskvarter samt en begravningsplats. I söder angränsar i huvudsak naturmark. Genom planområdets östra del löper också ett industristängsel som syftar till att säkerställa att inga obehöriga beträder området (bild 3).

Bild 8 Kaptensvägen, vy mot söder. Källa Google Street view

Bild 9 Tingvallsgatan, vy mot norr. Källa Google Street View

Bild 10 Stängsel längs planområdets västra sida mot gruvområdet, Tingvallsgatan. Källa: Google Street View

3.11 SOCIALA

Strax öster om planområdet finns Malmsta, som är det sista kvarvarande bostadsområdet i östra Malmberget. Skola och övriga offentliga verksamheter har flyttat, däremot pågår viss förenings- och näringslivsverksamhet i lokalerna. Dialog om synen på Malmsta som avvecklingsområde har pågått mellan boende, kommunen och LKAB under flera års tid. Gruvdriftens påverkan på Malmsta har upplevts som påtaglig av dem som bor i området och det framkommer att området i mångt och mycket redan förlorat sin identitet. Byggnader med kulturhistoriskt värde inom planområdet har flyttats bort eller rivits, fastigheter som lösts in och inte rivits i Malmsta hyrs ut i LKAB:s regi. Upplevelsen är att underhållet på gator och andra offentliga platser är eftersatt i Malmsta. Det ger en känsla av förslumning och otrygghet.

Planområdet är idag delvis instängslat och bär spår av tidigare bostadskvarter då infrastrukturen finns kvar. Området är på så sätt ödelagt och bidrar till upplevelsen av östra Malmberget i stort som eftersatt och otryggt, vilket också har framkommit i dialogen med boende. Det finns också en oro över att olyckor kan komma att inträffa. Störningar från gruvdriften anses ha ökat, även om planområdet inte orsakar dessa störningar.

LKAB har under senare delen av 2024 beslutat att erbjuda inlösen av kvarvarande bostäder i Malmsta på samma villkor som för områden som utpekats för gruvindustri, exempelvis likt planområdet. När alla överenskommelser är genomförda kommer områdets påverkan av vibrationer från seismisk aktivitet bedömas på nytt, så även områdets framtida användning. Det kan eventuellt innebära att det även fortsatt kommer vistas människor i planområdets närhet.

3.12 TEKNIK

Inom planområdet finns olika typer av ledningar kvar efter tidigare bebyggelse. Ledningarna för avlopp, vatten och dagvatten är bortkopplade från ledningsnätet. Tidigare optoledningar har avvecklats.

3.13 TRAFIK

3.13.1 KOLLEKTIVTRAFIK

I anslutning till planområdet, i norra delen av Malmsta, finns en busshållplats som trafikeras dagligen. Busslinjen löper fram till en vändplan vid korsningen Bergmansvägen/Kaptensvägen för att sedan vända åter mot Gällivare och Koskullskulle.

3.13.2 GATOR OCH VÄGAR

Inom planområdet finns idag ett kvarvarande gatunät (bild 2, 8-10). Då området till stor del är instängslat (bild 3) är dessa gator i dagsläget inte nyttjade för

allmän trafik, utöver Bergmansvägen i liten utsträckning. Gång- och cykeltrafik sker i huvudsak på befintligt gatunät i anslutning till planområdet. Inom planområdet förekommer inte någon gång- och cykeltrafik då stora delar av området är instängslat.

3.14 ANNAT

3.14.1 MILJÖVILLKOR

I en deldom från Mark-och miljödomstolen (dat. 2015-05-19), redogörs för de villkor som gäller för LKAB:s fortsatta gruvverksamhet i Malmberget. Dessa miljövillkor ligger till grund för hur avvecklingen av Malmberget går till eftersom de är avgörande när gruvverksamheten orsakar störningar på människors boendemiljö. LKAB bedriver ingen produktion under mark där människor bor eller vistas. Olika miljöstörningar från brytningen är påtagliga i varierade grad beroende på bebyggelsens läge i förhållande till brytningsområdena. Markdeformationer och sättningar, vibrationer från sprängningar och vibrationer från seismiska händelser orsakade av gruvbrytningen under jord är de villkor som huvudsakligen styr hur och när avvecklingen av bostäder behöver ske.

Enligt 9 § minerallagen (1991:45) är en koncessionshavare (LKAB) skyldig att sätta upp och underhålla behövt industristängsel på mark som tagits i anspråk för bearbetning. I Malmberget flyttas stängslet fram enligt LKAB:s årliga staketprognos allteftersom deformationerna och sättningarna i marken breder ut sig. Områdena i staketprognosen stängslas in av säkerhetsskäl på grund av att de inom en snar framtid kommer att ligga inom gruvans rasriskområde och därmed inte vara tillgängliga för allmänheten. LKAB:s övriga verksamhet ovan jord kan ge upphov till störningar så som buller och damning och påverkar också boendemiljön, men påkallar inte avveckling som ovan nämnda villkor.

3.14.2 MILJÖTILLSTÅND

Under våren 2023 lämnade LKAB in en tillståndsansökan för verksamheten i Malmberget. Den omfattar dels tillstånd för att fortsätta med den befintliga gruv- och förädlingsverksamheten och byggande av en första demonstrationsanläggning för fossilfri järnsvamp, dels ett apatitverk.

4 PLANERINGSUNDERLAG

4.1 KOMMUNALA

4.1.1 DETALJPLAN

Detaljplanerna lagras i fysiskt arkiv. Beroende på ålder finns också antingen inskannade digitala versioner av detaljplanerna eller de ursprungliga digitala versionerna av detaljplanerna hos ansvarig förvaltning så länge detaljplanen fortsätter gälla.

Gällande detaljplaner som helt eller delvis omfattas av aktuellt planområde:

- Ändring i stadsplan för Malmbergets Municipalsamhälle, 25-MBG-4, fastställd juli 1931
- Ändring av stadsplan för del av Malmbergets Municipalsamhälle, 25-MBG-11, fastställd december 1951
- Ändring av stadsplan för ett område i sydöstra delen av Malmbergets Municipalsamhälle, 25-MBG-39, fastställd september 1959
- Ändring och utvidgning av stadsplan för Malmbergets samhälle (Förbindelseväg Bergmansg-Kaptensv), 25-MBG-118, fastställd december 1974
- Stadsplan för Malmbergets samhälle (nya Malmstaskolan), 25-P75/61, fastställd september 1975

4.1.2 GRUNDKARTA

Namn: Grundkarta över del av Gällivare 12:74, Gällivare kommun

Diarienummer: KS/2025:00363

Datum: 2023-03-24

Lagringsplats: Fysiskt arkiv, Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun.

4.1.3 ÖVERSIKTSPLAN

Namn: Översiktsplan Gällivare kommun 2014

Datum: 2014-11-17

Lagringsplats: Fysiskt arkiv, Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun

4.1.4 FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN

Namn: Fördjupad översiktsplan Gällivare, Malmberget och Koskullskulle 2014-2032 Datum: 2014-05-09

Lagringsplats: Fysiskt arkiv, Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun

4.1.5 UNDERSÖKNING ENLIGT 6 KAP. 6§ MILJÖBALKEN (1998:808)

Namn: Undersökning om betydande miljöpåverkan och avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning– Detaljplan för östra Malmberget etapp 2

Diarienummer: KS/2025:00363

Datum: 2025-03-28

Lagringsplats: Fysiskt arkiv, Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun

4.1.6 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Namn: Miljökonsekvensbeskrivning– Detaljplan för östra Malmberget etapp 2

Diarienummer: KS/2025:00363

Datum: 2025-05-22

Lagringsplats: Fysiskt arkiv, Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun

4.1.7 SÄRSKILT BESLUT OM BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN

Namn: Beslut om betydande miljöpåverkan– Detaljplan för östra Malmberget etapp 2

Diarienummer: KS/2025:00363

Datum: 2025-06-05

Lagringsplats: Fysiskt arkiv, Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun

4.2 UTREDNINGAR

4.2.1 MARKMILJÖUTREDNING

Sycon Teknikkonsult AB, 2001. *Miljöteknisk markundersökning av nedlagd bensinstation.*

Lagringsplats: Digitalt arkiv, länsstyrelsen i Norrbotten.

4.2.2 KULTURMILJÖUTREDNING

Arkeologicentrum AB, 2023. *Kulturmiljöutredning tillståndsansökan Vitåfors, Riksintresset Malmberget- Koskullskulle*

Lagringsplats: Digitalt arkiv, mark- och miljödomstolen, Umeå Tingsrätt

Tyréns, 2017. *Kulturmiljöanalys Malmberget.*

Lagringsplats: Fysiskt arkiv, Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen, Gällivare kommun

4.2.3 NATURVÄRDEN

Ecogain AB, 2022. *PM-Naturvärdesstrukturer & invasiva arter, på Malmberget och invid Vitåfors gruvindustriområde.*

Lagringsplats: Digitalt arkiv, mark- och miljödomstolen, Umeå Tingsrätt

Pelagia Nature & Environment AB. (2024). *Sammanställning av naturvärden och fridlysta arter vid LKAB:s verksamhetsområde i Vitåfors/Malmberget, Gällivare kommun.*

Lagringsplats: Digitalt arkiv, mark- och miljödomstolen, Umeå Tingsrätt

4.3 ANNAT

4.3.1 MILJÖVILLKOR LKAB

Miljövillkor för LKAB:s miljötillstånd, daterat 2015-05-19

Lagringsplats: Digitalt arkiv, mark- och miljödomstolen, Umeå Tingsrätt.

5 KONSEKVENSER

5.1 FASTIGHETER OCH RÄTTIGHETER

Ett genomförande av detaljplanen innebär att den kommunala fastigheten Malmberget 8:1 kommer att upphöra inom planområdet och i stället till fullo regleras in i LKAB:s fastighet Robsam 1:1. Ingen förändring planeras för del av fastighet Malmberget 8:17. Kvarvarande ledningsrätter inom planområdet kommer upphöra. Se även avsnitt 6 om genomförandefrågor.

5.2 NATUR

5.2.1 GRÖNOMRÅDE

Detaljplanen syftar bland annat till att möjliggöra för naturmiljön att återta en stor del av planområdet. Genomförandet kommer således förändra naturmiljön då befintlig infrastruktur tas bort till förmån för ett större sammanhängande grönområde. Emellertid kan det när industristängslet helt byggs samman innebära en viss barriäreffekt för framför allt djurlivet. Planområdet hyser i dagsläget dock inga höga naturvärden, men med detaljplanen finns möjligheter till att stärka den biologiska mångfalden, ekosystemtjänster samt minska risken för spridning av invasiva arter. Effekterna och konsekvenserna för naturmiljön beror till stor del på hur återställandet av naturmarken och utformningen av miljözonen genomförs och hur området sköts. Samarbete i frågan sker mellan kommunen och LKAB som har tecknat ett etappgenomförandeavtal där planområdet ingår och där naturmiljön och miljözonerna hanteras (avsnitt 6.5.2). Se även avsnitt 6.5.3 gällande tilläggsavtal till samarbetsavtalet mellan kommunen och LKAB.

5.2.2 LANDSKAPSBILD

Genomförandet av detaljplanen har en viss påverkan på landskapsbilden i och med rivning av kvarvarande infrastruktur och återetablering av vegetation. Bedömningen är dock att konsekvenserna är positiva då naturområdet blir mer

enhetligt och sammanhängande. Bestämmelserna i plankartan syftar även till att inte tillåta byggnader, vilket bland annat säkrar planområdets naturmiljökaraktär.

5.3 MILJÖ

5.3.1 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Kommunen och länsstyrelsen har gjort bedömningen att detaljplanens genomförande kan medföra betydande miljöpåverkan, se avsnitt 5.3.2. Därför har en strategisk miljöbedömning genomförts och en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram i samband med planprocessen. Avgränsningssamråd har skett med länsstyrelsen som lämnade yttrande daterat 2025-04-25 (Dnr:5823-2025). Se även medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.3.2 MILJÖBEDÖMNING

Enligt 6 kap. 5 § miljöbalken ska en kommun undersöka om genomförandet av en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om så föreligger, ska en strategisk miljöbedömning göras och en miljökonsekvensbeskrivning tas fram enligt 6 kap. 9 § 2 p. miljöbalken. Kommunen har genomfört en undersökning om betydande miljöpåverkan enligt 5 kap. 11a§. PBL där det konstateras att planens genomförande kan medföra betydande miljöpåverkan då användningen gruvindustri medges. En strategisk miljöbedömning behöver således genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram. Detta har samrådts med länsstyrelsen som delar kommunens bedömning enligt yttrande daterat 2025-04-25.

5.3.3 DAGVATTEN

Klimatförändringarna kommer sannolikt medföra en ökad nederbörd och därmed ett större behov av att omhänderta dagvatten. I avsnitt 3.8 om hydrologiska förutsättningar visas en beräkning av ytvavrinning utan hänsyn till infiltration för ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,25 (bild 7). Beräkningen illustrerar att avrinningen inte översvämmar eller påverkar omkringliggande områden under ovan nämnda förhållanden. I och med planförslagets genomförande kommer resterande gator, övriga asfalterade ytor samt infrastruktur att rivas, vilket innebär en minskad hårdgörandegrad. Samtidigt planeras återställande av naturmark och anläggandet av en grön miljözon. Sammantaget förväntas planens genomförande därför att resultera i en minskad avrinning inom och från planområdet samt en ökad naturlig infiltration av dagvatten i marken även i förhållande till klimatförändringar.

5.4 MILJÖKVALITETSNORMER

Påverkan och konsekvenser gällande miljö kvalitetsnormer beskrivs mer ingående i medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.4.1 LUFT

Baserat på de krav som finns i LKAB:s nuvarande och kommande miljötillstånd samt att ingen verksamhet kommer att ske inom planområdet bedöms det inte finnas någon risk för överskridande av miljö kvalitetsnormer för utomhusluft. Planförslaget påverkar därmed inte möjligheten att klara miljö kvalitetsnormer för luft. Däremot kan det under genomförandet av detaljplanen i rivningsskedet uppkomma temporära störningar i form av damning och luftföroreningar från transporter och markarbeten. Krav kommer att ställas på entreprenören för att minimera eventuella störningar. Se även medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.4.2 VATTEN

Avrinning från planområdet bedöms minska i och med genomförandet av detaljplanen då andelen hårdgjord yta minskar i samband med att infrastruktur rivs. Detta förväntas leda till en minskad avrinning från planområdet och därmed ett ökat naturligt upptag av vatten i marken. Då det finns potentiellt förorenade platser utpekade i länsstyrelsens EBH-karta (se avsnitt 3.6.2 risk för olyckor) inom planområdet är det viktigt att säkerställa att inga föroreningar hamnar i recipienter. LKABs markundersökningar av de potentiellt förorenade områdena samt eventuella saneringar i samband med detaljplanens genomförande bidrar till att förorenat lakvatten inte förs vidare med dagvattnet under rivningsskedet.

Mot bakgrund av detta bedöms planförslaget inte försämra möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormer för ytvatten. Se även avsnitt 5.5.2 olyckor, samt medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.4.3 BULLER

Inom planområdet kommer inte någon verksamhet att bedrivas, området kommer främst utgöras av återställd naturmark samt en miljözon. Någon bullerstörande verksamhet planeras därför inte att finnas och tillskott av trafik förväntas inte. Med bakgrund av detta bedöms planförslaget inte medföra någon bullerstörning. Planförslagets genomförande bedöms således inte påverka miljö kvalitetsnormer för buller. Däremot kan det under genomförandet av detaljplanen i rivningsskedet uppkomma temporära störningar i form av buller och vibrationer från transporter och markarbeten. Krav kommer att ställas på entreprenören för att minimera eventuella störningar. Se även avsnitt 5.5.1 omgivningsbuller, samt medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.5 HÄLSA OCH SÄKERHET

Påverkan och konsekvenser gällande hälsa och säkerhet beskrivs mer ingående i medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.5.1 OMGIVNINGSBULLER

Någon gruvverksamhet kommer inte att bedrivas inom planområdet därför bedöms planområdet i sig inte orsaka någon påverkan på människors hälsa och säkerhet kopplat till omgivningsbuller från vare sig trafik eller industribuller.

Under rivnings- och anläggningsskedet bedöms påverkan dock uppstå genom bland annat uppkomst av buller. Det är dock störningar av tillfällig och övergående karaktär från exempelvis markarbeten, transporter och masshantering. Med hänsyn till att det inte finns några bostäder och andra byggnader inom eller i direkt anslutning till planområdet som skulle kunna påverkas av dessa störningar, bedöms genomförandet medföra en försumbar påverkan. I miljökonsekvensbeskrivningen för tillståndsansökan anges där till att arbetsplaner kommer att upprättas för att säkerställa att hänsyn tas till bullerpåverkan vid rivnings- och anläggningsskedet. Se även avsnitt 5.4.3 miljö kvalitetsnormer för buller, samt medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.5.2 OLYCKOR

Föroreningarna inom planområdet bedöms inte innebära någon begränsning för detaljplanens markanvändning. Ytterligare undersökningar bedöms därför inte vara nödvändiga inom ramen för planprocessen. Emellertid kan schaktarbeten vid rivning av kvarvarande infrastruktur innebära en risk för spridning av markföroreningar som potentiellt förekommer i jord och asfalt inom planområdet. För att säkerställa att rivningsmassor inte innehåller föroreningar kommer LKAB att genomföra markundersökningar i samband med detaljplanens genomförande och dessutom ta fram en masshanteringsplan. Eventuella föroreningar hanteras i samråd med kommunens miljöavdelning.

5.5.3 RAS OCH SKRED

Detaljplanen tillåter inte upplag. Men i samband med rivning kan tillfälliga upplag av rivningsmassor förekomma. Eftersom det enbart handlar om rivning av infrastruktur bedöms dessa inte vara så stora att de skulle påverka markens stabilitet. Villkoren i LKABs miljötillstånd innebär att LKAB är skyldig att noggrant bevaka deformationer och sättningar i området. Mätdata ligger till grund för analyser och därav bedömningar av risker. LKAB har med bakgrund av detta bedömt att det inte finns någon risk för ras eller skred inom planområdet. Deformationer bevakas också noga och eftersom en stor del av planområdet redan stängs in för att förhindra att obehöriga vistas på området, är bedömningen därför att det inte finns någon risk för olyckor i och med detaljplanens genomförande.

5.6 SOCIALA

Genomförande av detaljplanen innebär att den kvarvarande infrastrukturen rivs och att naturen tillåts att återta platsen. Även om detta innebär att den sista kvarvarande läsbarheten av bebyggelsen försvinner betyder det samtidigt att den eftersatta upplevelsen minskar. Platsens identitet har till betydande del redan försvunnit i och med rivning av bebyggelsen inom planområdet.

Eftersom det nu inletts samtal mellan boende i Malmsta och LKAB om inlösen av fastigheter, samt att förskola och skola lagts ner, är det inte troligt att några barn kommer bo kvar i detaljplanens närområde. Bedömningen är därför att detaljplanen inte har någon specifik konsekvens ur ett barnperspektiv. Efter att berörda fastigheter lösts in kommer det genomföras nya mätningar i området för att på nytt bedöma områdets påverkan av vibrationer från seismisk aktivitet. Samtidigt bedöms områdets framtida användning och om det fortsatt är lämpligt för bostäder.

Kommunen och LKAB har tecknat ett etappgenomförandeavtal som bland annat anger att området utanför industristängslet kommer anläggas som miljözoner inom den så kallade Etapp 5 (bild 11). Dessa miljözoner kommer vara möjliga för allmänheten att beträda och fungera som ett grönstråk för såväl människor som djur. Utformningen sker utifrån ett helhetsperspektiv för hela etappområdet och ska upplevas som ett positivt tillskott till befintlig miljö. LKAB arbetar med mål för biologisk mångfald och utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Men det är avgörande att området upplevs välskött, tryggt och tillgängligt för att inverka positivt på den sociala hållbarheten. I detta kan även belysning vara en viktig faktor.

Att stora delar av planområdet har stängslats in, trots att det inte är en konsekvens av detaljplanens genomförande, innebär en förbättrad säkerhet, minskar risken för olyckor till följd av att människor vistas i området och kan ge en ökad upplevelse av trygghet. Den sociala upplevelsen av stängslet är dock beroende av hur det är utformat och sköts. Ett välskött stängsel kan signalera att området är omhändertaget och tryggt, vilket kan öka tilliten till samhället och andra människor.

5.7 RIKSINTRESSE

Påverkan och konsekvenser för riksintressen beskrivs mer ingående i medföljande miljökonsekvensbeskrivning.

5.7.1 KULTURMILJÖVÅRD

Påverkan på riksintresset är och har varit kumulativ i områden runt gruvbrytningen i Malmberget. Även om det inte längre finns kvar någon bebyggelse med kulturmiljövärde inom planområdet, innebär planförslaget att de sista spåren av gruvsamhället försvinner när befintlig infrastruktur avvecklas. Det kvarvarande gatunätet påminner således om den ursprungliga stadsplanen men

bedömningen är att gatunätet i sig inte har ett värde för riksintresset, utan skadan på riksintresset har redan skett.

Eftersom gruvsamhällets bebyggelse redan har rivits inom planområdet bedöms planförslaget inte medföra någon ytterligare påtaglig skada på riksintresset. På grund av detta finns inget behov av kompensations- eller skadelindrande åtgärder. Av samma anledning och eftersom ingen ny bebyggelse kommer att tillkomma i planområdet bedöms det inte heller relevant att analysera detaljplanens påverkan på Malmsta, Ormkullen och begravningsplatsen inom ramen för detaljplaneprocessen. Emellertid har Tyréns i slutet på 2025 påbörjat en kulturmiljöanalys för Malmbergets begravningsplats och Malmsta på uppdrag av LKAB. Analysen är delvis en uppdatering av Tyréns kulturmiljöanalys för Malmberget från 2017. Syftet är bland annat att utifrån de ändrade förhållandena analysera begravningsplatsen och Malmsta och därigenom beskriva områdena, bebyggelsen och belysa värdet och påverkan på riksintresset. Analysen konstaterar att det kulturhistoriska värdet i förhållande till riksintresset är beroende av platsen och sammanhanget. Detta har gått förlorat i de redan avvecklade områdena i östra Malmberget och så kommer även ske vid Malmstas avveckling. Det påpekas också att där avveckling redan skett, exempelvis inom planområdet, har kulturhistoriskt intressant och platsspecifik bebyggelse försvunnit. Gällande begravningsplatsen konstaterar analysen att avvecklingen av omkringliggande bebyggelse har och kommer att få viss negativ påverkan på platsen. Men samtidigt sker ingen direkt påverkan inom området då miljön utanför kyrkogårdsmuren består av en skogsridå som hela tiden till viss mån avgränsat begravningsplatsen. Stängslet och läsbarheten av avvecklad bebyggelse är inte heller så framträdande att den förtar begravningsplatsens betydelse eller värden. Emellertid kommer entrén i norr och söder förlora sin betydelse och förståelsen för dessa försvinner då entréerna inte leder någonstans. Den största konsekvensen av bebyggelsens avveckling blir att begravningsplatsen blir svårtillgänglig som en solitär ute i skogen. Men den har alltid legat lite avsides i förhållande till Malmbergets huvudsakliga bebyggelse och saknat bebyggelse i direkt anslutning. Inga nya gravsättningar kommer att ske på begravningsplatsen, vilket innebär en indirekt påverkan.

Kulturmiljöanalysen ger ett antal rekommendationer som bland annat består i att tillgängligheten till begravningsplatsen ska behållas samt att den omgivande trädridån ska bevaras. Alternativ till hantering av entréerna i norr och söder ges men alla förändringar kräver tillstånd från länsstyrelsen. När det gäller avvecklingen av Malmsta rekommenderas främst dokumentation samt att karaktärsdrag från området och dess bostadsbebyggelse tas med i utformningen av nya områden där byggnader uppförs eller flyttas.

Vad gäller den utökade gruvverksamhetens samlade påverkan på riksintresset och kulturmiljövärden i Malmberget och Koskullskulle bedöms detta lämpligast i LKAB:s tillståndsprövning. Kulturmiljöaspekten är en av flera aspekter som

bedöms i miljökonsekvensbeskrivningar för ansökan om tillstånd enligt miljöbalken.

I ett större perspektiv och med beaktande av att samhällsomvandlingen fortgår i östra Malmberget finns stor risk att de kulturmiljövärden som kvarstår försvinner. Riksintressets värdebeskrivning speglar inte längre till fullo de kulturmiljövärden som finns i exempelvis Malmsta då området förlorat kontakt och samband med tidigare bebyggelse och sammanhang, samt riskerar avveckling. Riksintresset är således inte längre ett helt relevant skydd för dessa värden. Därför finns behov av att både se över och revidera riksintresset. Den pågående kulturmiljöanalysen från 2025 konstaterar även att motivet i riksintressebeskrivningen inte stämmer med verkligheten idag då betydande delar av Malmberget försvunnit och därigenom även läsbarhet, kopplingar och sammanhang. Därmed försvinner förståelsen för helheten och således även motivet till riksintresset.

5.7.2 FYNDIGHETER AV ÄMNEN OCH MATERIAL

Riksintresset för värdefulla ämnen och material påverkas i positiv bemärkelse i och med planläggning för gruvverksamhet. Detaljplanens genomförande är viktigt för att säkra den fortsatta gruvdriften i Malmberget. Riksintresset för värdefulla ämnen eller material ges i och med planförslaget företräde framför övriga berörda intressen. Detaljplanen bedöms därmed inte medföra några åtgärder som orsakar påtaglig skada på riksintressets värden.

5.7.3 TOTALFÖRSVAR

För att inte påverka riksintresset har detaljplanens reglering följt gällande riktlinjer för bebyggelsehöjd och tillåter en högsta totalhöjd på 10 meter över medelmarknivån. Därför bedöms planförslaget inte medföra några åtgärder som orsakar påtaglig skada på riksintressets värden.

5.8 HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER ENLIGT 3 KAP. MILJÖBALKEN

Detaljplanen syftar till att möjliggöra fortsatt och utvecklad gruvdrift inom området som redan idag är starkt påverkat av gruvdriften. Det innebär att marken nyttjas till det den är bäst lämpad för. Detaljplanens genomförande medför inte att någon jordbruksmark tas i anspråk och planområdet bedöms inte beröra några mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt. Utifrån ovanstående bedöms detaljplanen därför vara förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken.

5.9 TRAFIK

5.9.1 MOTORTRAFIK

Huvuddelen av de äldre gatorna inom planområdet kommer att rivas i och med genomförandet av detaljplanen. Möjligen kommer några enstaka stråk att

kvarstå som servicevägar och vid behov trafikeras av LKAB:s terrängfordon. Företrädelsevis sker infart till aktuellt planområde (för behöriga) genom grindar vid exempelvis Kaptensvägen i norr eller Norra Kungsallén i söder. Men gatustrukturen utanför planområdet i Malmsta kommer att finnas kvar tills annat beslutas, och således finns möjlighet för infart för LKAB till planområdet från olika platser.

Under arbetet med denna detaljplan har industristängslet inom planområdet byggts samman helt. Det har egentligen inte med genomförandet av detaljplanen att göra utan är en separat överenskommelse mellan kommunen och LKAB. Likväl kommer det sammanhängande stängslet att påverka Bergsmansvägen som inte längre kan fungera som genomfart från norr till söder. Bedömningen är dock att denna väg används i liten utsträckning och att möjligheten att nå Malmsta och målpunkter kring Kilen och begravningsplatsen i norr kvarstår från andra gator.

5.9.2 GÅNG- OCH CYKELTRAFIK

Den gång- och cykeltrafik som förekommer i anslutning till planområdet kommer inte att påverkas av detaljplanens genomförande. Det är dock möjligt att viss påverkan kan ske i och med Bergsmansvägens avstängning i samband med att säkerhetstängslet byggs samman.

6 GENOMFÖRANDEFRÅGOR

6.1 MARK- OCH UTRYMMESFÖRVÄRV

LKAB och kommunen ska ingå avtal där den allmänna platsmarken i gällande detaljplaner samt kommunal infrastruktur inom planområdet överläts till LKAB.

6.2 FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

6.2.1 FÖRÄNDRAD FASTIGHETSINDELNING

LKAB äger fastigheten Robsam 1:1 och Malmberget 8:17, Gällivare kommun äger fastigheten Malmberget 8:1. LKAB och Gällivare kommun ska avtala om förvärv av kommunens mark som omfattas av detaljplanen. Det innebär att den kommunala marken avses att genom fastighetsreglering överföras till LKAB:s fastighet Robsam 1:1. Inga förändringar planeras för del av fastigheten Malmberget 8:17.

6.2.2 RÄTTIGHETER

Inga rättigheter ska bildas till följd av detaljplanen. Skanova har en ledningsrätt för optoledningar i norra delen av planområdet, 25-F1981-424. Då dessa ledningar är avvecklade ska även ledningsrätten upphävas. LKAB ansvarar för att initiera och bekosta lantmäteriförrättning där även kvarvarande ledningsrätt upphävs.

6.3 TEKNISKA FRÅGOR

6.3.1 TEKNISKA ÅTGÄRDER

I och med genomförandet av detaljplanen kommer de ledningar som inte redan är bortkopplade att kopplas bort. De eventuella ledningar som kan innehålla miljöfarliga ämnen kommer att tas bort. All övrig infrastruktur inom planområdet såsom gatumark, parkeringar och lyktstolpar med mera kommer också att rivas. Eventuellt kommer några enstaka stråk att kvarstå som servicevägar och trafikeras av LKAB:s terrängfordon vid behov.

Större delen av planområdet har under 2025 stängslats in helt, detta sker till följd av en separat överenskommelse mellan LKAB och Gällivare kommun och berörs inte av detaljplanens genomförande.

6.4 EKONOMISKA FRÅGOR

6.4.1 PLANEKONOMISK BEDÖMNING

Detaljplanen bidrar till att möjliggöra fortsatt gruvdrift vilket är positivt för såväl Gällivare kommun som LKAB i form av att gruvverksamheten inom kommunen kan utvecklas. Detaljplanen medför inga tillkommande kostnader för kommunen. Däremot bidrar genomförandet till att området kan gå från ett eftersatt och otryggt rivningsområde till naturmark och miljözon med tillhörande ekosystemtjänster och en ökad biologisk mångfald. Det kan ses som positivt ur en samhällskontext kopplad till ekologisk och social hållbarhet.

6.4.2 PLANAVGIFT

Då LKAB bekostar framtagande och genomförande av detaljplanen kommer inte någon planavgift att tas ut i samband med framtida bygglov.

6.4.3 INLÖSEN

Planen anger enbart kvartersmark för enskilt ändamål. Planen bedöms inte medföra situationer med inlösen.

6.5 ORGANISATORISKA FRÅGOR

6.5.1 PLANAVTAL

Ett planavtal för upprättandet av detaljplanen har tecknats 2024-10-22 av kommunen och LKAB.

6.5.2 ETAPPGENOMFÖRANDEAVTAL

LKAB och kommunen har tecknat ett så kallat etappgenomförandeavtal. Avtalet syftar till att reglera processen för avveckling och omvandling av etapp 5 (se avsnitt 6.5.3) samt klargöra ansvarsfördelning m.m. En särskild projektgrupp tillsätts med representanter från såväl LKAB som kommunen för att arbeta med frågor rörande avveckling av infrastruktur och utformningen av miljözonerna. Vidare innebär etappgenomförandeavtalet bland annat att LKAB ska bekosta samtliga åtgärder för iordningställande av miljözonerna och avveckling av berörd infrastruktur inom etapp 5. Där till ska LKAB ansvara för och bekosta de åtgärder som behöver genomföras på allmän platsmark som angränsar etapp 5. Projektering och utförande av alla återställande- och avslutningsarbeten ska utföras i samråd med kommunen och enligt av kommunen accepterad standard.

6.5.3 TILLÄGGSAVTAL TILL SAMARBETSAVTALET

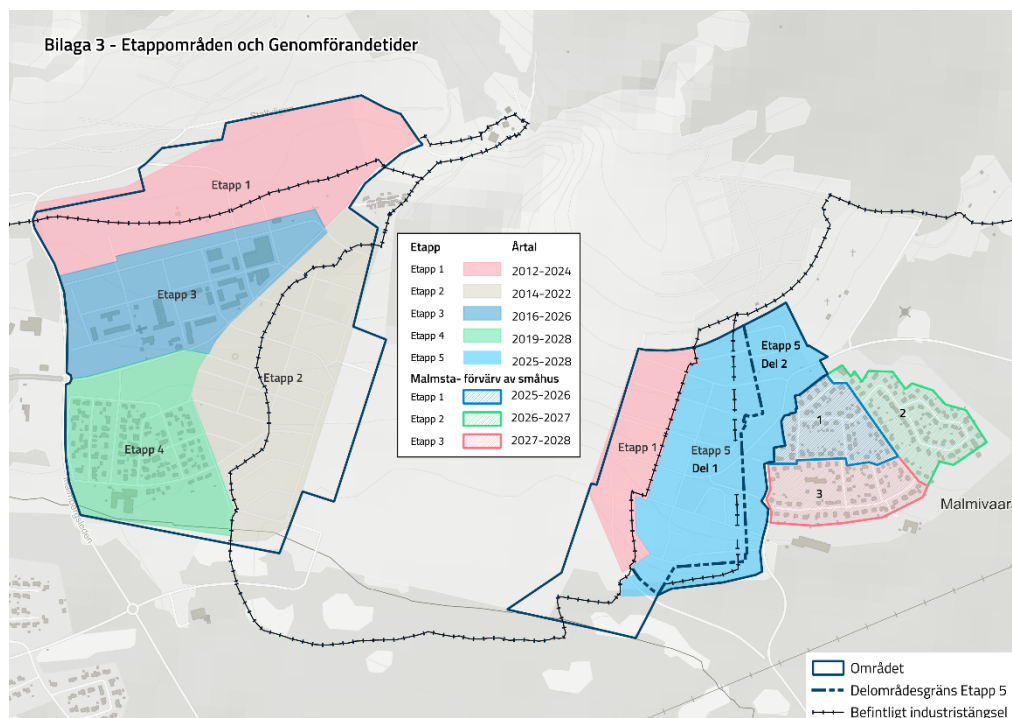

Bild 11 Etappområden för avveckling. Denna bild är bilaga till tilläggsavtal 3 och kom till innan stängslet byggts samman helt. Källa: LKAB

Kommunen och LKAB har ingått tilläggsavtal 3 till samarbetsavtalet från 2012, vilket rör avveckling av Östra Malmberget. Det innebär bland annat att etapp 5 har tillkommit i samarbetsavtalet där denna detaljplan utgör del 1, en angränsande detaljplan kommer tas fram för del 2 med start under 2026 (bild 11). Del 2 är tänkt att enbart utgöras av en så kallad miljözon och kommer bidra till en enhetlig grön miljö för allmänheten att beträda. Miljözonen innebär också att ytterligare ett avstånd säkras mellan gruvverksamheten och eventuellt kvarvarande bebyggelse. Vidare beskriver tilläggsavtal 3 att LKAB kommer att erbjuda samtliga nuvarande villaägare i Malmsta förvärv av deras fastigheter motsvarande erbjudandet som tidigare gällt för resterande delar av västra och

östra Malmberget. När överenskommelser träffats och ersättningar till enskilda reglerats kommer områdets påverkan av vibrationer från seismisk aktivitet bedömas på nytt, så även områdets framtida användning och därmed eventuella behov av detaljplaneläggning. Detta ska ske i samråd med kommunen och tillsynsmyndigheter.

6.5.4 TIDPLAN

Följande tidplan för planprocess och genomförande är preliminär:

Samråd: juni - augusti 2025

Granskning: november – december 2025

Antagande: januari - mars 2026

Påbörjan av genomförande: juni 2026

6.6 PRÖVNING ENLIGT ANNAN LAGSTIFTNING

Åtgärder enligt fastighetsbildningslagen kommer att ske. Det pågår även en parallell tillståndprocess för LKAB:s gruvverksamhet enligt miljöbalken, se avsnitt 4.14.

Samhällsbyggnads- och teknikförvaltningen
POSTADRESS Gällivare kommun, 982 81 Gällivare
BESÖKSADRESS Tingshuset 8-10, 982 21 Gällivare TFN 0970- 818 000
E-POST post@gallivare.se WEBBPLATS www.gallivare.se